

UUDISMAA

NOORSOO AJAKIRI.

V AASTAKÄIK.

Ristilöödu.

H. S. puulõige.

TARTUS

MAI MCMXXIII
NOORSOOLIIKUMISE NUMBER

№ 7.

Sisu.

	lhk.
Meie noorsoo vaimlisist otsinguist. S. Perv	97
Uusi väljavaateid noorsooliikumises. A. Lenotammi	98
Mõtteid skoutlusest. L. Laguvee	100
Nooruse autonoomia. A. Juhanson	102
E. K. K. V kongress. A. L.	104
I noorsoo kongress. A. L.	107
Eesti skoutide II kongress. —n.	108
Spordiringide kongress. Kalli	109
Balti noorsoo Liidu valitsuse III istang. A. L.	109
Ajakirjandus ja noorsooliikumine. A.—n.	109
Ühe asjata süüdistuse puhul. H. Kettunen, V. Ernits, V. Tubin, P. Treiberg	110
Kitked-katked.	111
Noorsooliikumine välismail.	112
Omis asjus.	Kaanel
Kirjavastused.	"
Pildid :	

UUDISMAA

NOORSOO AJAKIRI.

№ 7.

V. AASTAKÄIK.

1922/23.

SELMA PERV.

Meie noorsoo vaimlisest otsinguist.

Raske on mõista õieti tänapäeva noorte psü-koloogiat. Ta ei ole siiski nii lihtne ja läbipaistev, nagu näib vast mõnele. Üht toonitetakse sageli, sellest on viimasel ajal tüütuseni kõneld, — meie noorsugu on aatevaene, on pääliskaudne. Tõsi, meie noorsugu läbiimbund ajavaimust, kal-dub enam materjalismi kui idealismi. Ei ole kerge sarnasel rahutul ülemineku-aegjargul, nagu seda on täiel määral praegune, leida ja alalhoida mi-dagi kestvat, väärtuslist, ajal, mil heidet kõrvale sarnased suurused, mida kummardand inimsugu aastasadu ja tuhandeid, mil suuremale hulgate tundub tühjana kestana sõna religioon, mis on olnud nii kaua kunstnike naudingute lähte-kohaks ja millest ammuteti kõiki raskusi võitvat kannatust ja vaimustust, suurimat ja laiu hulki kaasakiskuvamat, kui seda hiljem ükski suur inter-natsionaalne aade on äratada suutnud. Nüüd on sellest, mille eest hulgad oma elu jätsid, jäänd vaid sissejuurdund traditsioonid, mida hoitakse alal, kunni pole paremat leit. Kogu Läänes ei ole midagi, mis vaimlist lendu kõrgusteni tiivus-tada aitaks, ent Ida on verine, ega julge sinnagi poole vaadata.

Ja see, mis inimhinges ulatab üle igapäev-suse ähmaste piire, heitleb avaldusvorme otsivas agoonias, sest kunst ja usk ei ole muud kui vormid. Inimese hing on suurim kunsttöö maailmas. Ei ole midagi, mis isiku väärtust nii tõstaks, kui see, kui temal on sügav, õrn, suurejoonelisi tun-deid varjav hing. Ellu astujad tulihingsed noored, õppige hoidma seda, mis teie hingis asub üle-vamat, õrna, et see juba varakult valekõlade all ära ei lämbuks.

Oleme poliitiliselt ja majandusliselt paremas esisukorras, kui seda olid meie eelkäijad enne

ilmasõda ja riiklikku iseolemist. Meie ei ole sunnit üleelama sarnaseid katastroofe välise surve all, nagu nende aastate koolinoorsugu, mil aja-järgu süda tuksus revolutsioonilist püüdeist rah-vuspoliitilisel alal. Kuid meil puudub ka see puhtvaimline, aateline joon, mis oli tooaegse noorsoo liikumise ja käärimiste kaunimaks kül-jeks, ning mis oma sügava traagilisusega on jät-nud sügavad jäljed meie arenemisloosse ja kir-jandusse.

On omand peaaegu romantilise ilme see ajajärk, mis keerleb meie andekamade kujude ümber, mil säärased nooruslaulikud, nagu Gustav Suits mitte üksi ei kirjutand tuliselt, vaid kandsid ka tõepoolest tuld endi rinnus . . . Kui siis ühes riiklise iseseisvusega võimalus avanes noo-rilgi avalikult esineda sellega, mis sundis organi-seeruma varem salaja, siis tekkisid lugematud õpilaste rühmitused edasi kant endisest surut hinge ihast vabaduse ja isetegevuse järele.

Kuid, kus palju vabadust, sääl palju eksi-mist. Paljud noist ringest surid samal aastal kui sündisid. Kõigepäält jäid kiratsema kirjan-duslikud rühmitused ja kahanesid paksud käsi-kirjalised kuukirjad, enam domineerivalle seisuko-hale asus sport, sest vaimline töö on alati närve-sõövam kui füüsiline.

Vaadeldes praegust noorsoo tegevust nii hästi organiseerit õpilaskonnas, kui ka väljaspool seda, paneb imestama see pääliskaudsus ja loidus suuremate küsimuste kohta ning kiindumine pidu-saalesse.

Meie põlvele ei ole enam omane see kurb-loolsus, kannatus, mis eelmisel aastakümneil noorte hingi juba varakult tumestas, kuid ühes sellega on kadund ka tõsidus ja kindel töötahe. Tahe-

takse kõike liig kergelt, ruttu ja võimalikult väikse vaevaga kätte saada. Liig vähe pühendatakse meil aega tõsisemate esimese järgu tähtsusega küsimuste selgitamiseks, ning kui seda kord tehakse, siis saab sellele tegevusele kõige inetum arusaamatus paljude vanade poolt osaks. (Millised on harilikult ajakirjandusegi järelkajad meie noorsoo kongressidest, kus tahetakse selgitada noorsoo vaimlist palet!)

Kannatus on see, mis kõige kiiremini täiuselle viib, ning mõned idealistid, leides praeguse seisukorra liig õnneliku olevat, unistavad isegi kunstlikust survest . . . Elades läbi ajaloolisi põrutavaid momente, mil väärtuste ümberhindamine on olnud silmapilgu töö, mil on tõusnud üle õõ tundmatud suurused mõistes kasutada õigeid, kõrgemaid kohti kätte mängivaid olukordi, on jäänd noorilegi hinge mingi võimupüüd, karjerism. Hinnatakse sageli enese teeneid suuremaiks, kui nad tõepoolest on. Noortel puudub tööarmastus, kuid praegune koolgi õpetab pigemini tööd vihkama kui armastama, kuna õpilased on sunnit õppima diplomini pärast nii palju mitmesuguseid aineid, et ühegi nende põhjalikumaks tundmaõppimiseks aega üle ei jää. Kool vajutab teat pitseri kogu elule.

Praegune noorsooliikumine, mis olla sihit inimese hinge pääle, et kasvatada noortest hingeliselt variatsioonirikkaid, mitmekülgseid inimesi, on laialdaseks ja liig ametlikuks muutunud ja ei vasta täiesti oma ülesandele. — Juhtivalle kohale satuvad sageli sarnased isikud, keda asja sisu kõige vähem huvitab ja kes hingeliselt mõnikord tühisemad, kui need, kelle hingi nad „harivad“. Kõige selle juures tuleb sageli sarnaseid väiklusi ette, et tahtmatult küsimus kerkib: mis sellest kõigest kasu on, kui seejuures oma hingele kahju tehakse!

Kuid üksikute isikutega seot juhtumised ei või muidugi kogu asja kritiseerides mõõduandvad olla.

Meil ei ole üldist aadet, ei rahvuslikku, ega rahvusvahelist, mille teostamiseks peaksime otsekoheselt juhtima omad jõud, mis meid lähendaks ja meie kõikide püüdeid ühtlustaks. Võimalik, et olevik ei suuda hinnata ega ülesleida neid väärtusi ja aateid, mis praegusel ajal on ja mida kindlasti arvatakse olevat, kuid igatahes pole tänni veel kinni püüt see idee, mis oleks kand-

vaks jõuks ja näitaks tuleviku siniudus punase joonena teed, ning millele taha tuleks siis rakendada kogu see noorsoo liikumisvanker, et ta siis otse pilvede poole tõuseks ja paistaks säält päiksega kõrvuti, valgustades ja soendades.

Leides noorte juures nii võrratu palju puudusi kerkib tahtmatult küsimus, kas siis vanade juures peituvad need voorused, mida vajavad noored? Kuid praegusilt vanult (mõtlen täiskasvanuid paremast seltskonnast), on noortele eeskujuks õige vähe soovitada. Kõige idealistlikumad püüded, kõige hoogsamad kõrgusse ihked asetsevad ikkagi noorte rinnus. Ja seda peaksid vanad hinnata oskama, sest see on tähtis nii hästi rahvusliku tuleviku kui ka inimsuse seisukohalt. Niipalju on rahval tulevikku, kuipalju on selle rahva noorsoos idealismi vaimu.

Noored, jäet üksi oma hingeliste sügavate läbielamistega, mis on esile kutsund kokkupuuted elu tõsisema palega on sunnit käima oma iseteed.

Elame siin eelarvamiste traditsioonide isamaal, mil tänapäeva üle valitseb ühiskonna ebajumal — materialism. Oleme seot käsist ja jalust ajapuuduse ja ainelise seisukorraga. Puutume kokku kõiksuguste seltskonna kihtidega, millistel on igalühel omad huvid, ent millised on meie huvid? Meie ei taha kummardada nende paberist ebajumalaid, kuid millised on siis meie jumalad? Kes näitaks õige tee, kes ütleks mis sihis tuleks ehitada tänavad?

Peame seda paratamatult ise tegema, ja tõepoolest tahetaksegi midagi teha, on siiski midagi, mis sunnib kokku tulema, kuigi praegused organisatsioonid ei rahulda õpilasi. Meie ülesanne on neid kohustusi täita, mis ajajärk, mil elame, meile pääle paneb. Noored võtavad kergesti tuld kõigest, mis ilus ja vaimustav, kui ainult oleks, kes neid jõude õieti juhiks.

A. LENOTAMMI.

Uusi väljavaateid noorsooliikumises¹⁾.

Oma mõneaastase arenemise kestel on suutnud teha Eesti koolinoorsooliikumine nii mõnegi hüppe²⁾. Õieti satuvad need kokku senni peet

1) Käesolev kirjutus ei väljenda kogu toimetuse seisukohta. Toim.

2) Autor vaatleb siinkohal ainult koolinoorsoo eneseavaldusi Eesti iseseisvumisest alates.

kongressidega. Esimene kongress ja sellele järgnev keskbüroode võrk rajas oma olemasolu kogu õppurkonnale, vahet tegemata organiseeritute ja organiseerimatute vahel, võttes õppurkonda, kui mingit elukutset, professioni ning tahes olla siis selle huvide kaitseja ja edustaja, ühtlasi ka vaimline juht. See osutus aga peagi liig raskeks, osalt ehk mõttetukski, kuna selgus, et suurem protsent õpilasist üldse ei oma mingeid vaimlisi huve päälle tavalise koolitöö ega vaja järjekult ka nende kaitset ega edustamist. On vaid väike hulk koondunud organisatsioonesse igakülgse eneseharimise otstarbel.

Teisel kongressil loodigi keskorganisatsioon — Eesti Koolinoorsoo Keskliit — mis tuges ainult organiseerit õppurkonnale — õppurühingule, tehes oma ülesandeks viimaste tegevuse elustamise ja instrueerimise. Kuna eneseharimistöö pääasjalikult kohapääleisse ühinguise koondus, ei leidnud ega leia keskoht endale pea mingeid ülesandeid, päälle välisesituse ja kodumaal üksikute ühiste üleriikliste ülesannete. Vaimliselt on nii ühingud ise kui ka nende keskoht olnud täiesti ilmetud, kohati isegi mannetud. Loomulikult tekitas sarnane seisukord varsti oppositsiooni nende vastu.

Kolmandal kongressil räägitaksegi juba et sennine pisitillukeste küsimuste kallal nirgitsimine ei saa olla noorsooliikumise tuumaks, vaid viimane peab kujunema a u t o n o o m s e k s i l m a v a a t e l i s e k s liikumiseks. See jutt on aga seekord alles võõras, ning kohanematu. Üldse ei moodusta kolmas kongress mingit suuremat sündmust ega verstaposti me noorsooliikumises, vaid lepib ainult E. K. K. põhikirja vastuvõtmisega.

Neljandal kongressil arendeti noorsoo autooomsuse mõtet edasi, mis osalt ka juba referaatides ja resolutsioonides noorsooliik ülesannete ja eetika üle kajastub, kuid kindlamat ilmet veel ei oma. See sünnib viiendal kongressil, kus see ühtlasi ka juba praktiliselt end tunda annab, mitmesugustes kultuurküsimustes oma seisukoha võtmise näol. Senniste õppurühingute kohta konstateeritakse peaaegu ühemeelselt, et need „ei suuda täita noorsooliikumise algelisemaidki nõudeid“, milliseni seisukohani jõudmisel suured teened on igatahes haridusministeeriumi „tsirkulaaridel“. Nii moodustab viies kongress esimese ja

teise kõrval koolinoorsooliikumise kolmandama aegjärgu kulminatsiooni punkti. Aga kui on jutt kulminatsioonist, siis järjekult peab järgnema oleva langus ning mingi uue — neljandama tõus. Ja see tuleb tõesti — teat algidud selleks peitusid juba viiendagi kongressi meeoleolus. Seda ennusteti koguni neljandaks kongressiks juba, kuid nähtavasti viibis ta küpsemisega.

Senni oli organiseerumise aluseks tegevusala, amet — koolinoorsugu, rahvanoorsugu ja töölisnoorsugu — see ei või kesta loomulikult kaua. On võimatu ja mõttetu kunstlikult koos hoida tihti diametraalselt vastupidiste ilmavaadete pooldajaid seepärast, et nad on ühe või teise kihi liikmed. Nii kujuneb noorsooliikumise neljas epook — noorsoo koondumiseks ilmavaadete¹⁾ järele Senni olid koondund nii koolinoorsugu kui rahvanoorsugu ilmavaatelise erapooletuse tähe all igakülgseks eneseharimiseks. See oli võimalik osalt me noorsoo ükskõiksuse, passiivsuse tõttu kaasaja nähtuste suhtes, osalt aga ka kahtlemata teat enesesalgamise, oma tõeliste vaadete maskeerimise tõttu, milliseist viimane esimesest kurvem nähtus, rõõmustamiseks põhjust ei anna aga kumbki. Sarnane „erapooletus“ oli erapooletu harilikult ainult niikaua, kunni ta omas parempoolse tendentsi. Loobus ta aga sellest, siis oli see kohe „poliitikasse segamine“, „riigi kukutamine“, sõnaga — „kommunism“, mis pidi tähendama midagi palju kolemat, kui kõrilõikamine, rõõvimine või hobusevargus. Võetagu näituseks üksikute õpilaste tagakiusamine kooli ja õpilasorganisatsioonide poolt nende meelsuse pärast (mille kohta üheks näituseks võib olla ühe kogu Eesti andekama ja arenenuma õpilase V. Kaaveri õpperahast mittevastamine seepärast, et ta „kommunist“ olla, mida aga ta ise kui ka need, kes teda tunnevad, kategooriliselt eitavad) milles kõiges ei nähta meie päevil midagi ebaloomulikku, mis kõik näib olevat kooskõlas „erapooletusega“ ja „poliitikasse mittesegamisega“, ent ometi on barbaarne, vähemalt noortele (sest vanadelle on juba paljugi lubat!)

1) Ilmavaate all ei mõtle autor siin mingit partei „usutunnistust“, vaid märksa avarpiirsemat suhtumist tänapäeva kultuurprobleemidele.

Ent noorte sisemine tung kohe tõepärasust ja otsekoheasust ei lase end kaua ohjata. Varem või hiljem murrab ta eneselle tee. Nii näemegi juba viiendal kongressil noori jagunevat kolme rühma. See jagunemine oli alles ebamäärane ja ilma kindlamate piirjoonteta, nii et kõigile eemalolijatele ehk silmagi ei paistnud, kuid kes terasemalt jälgis seda enam kui sajabäist noorte kogu, see võis märgata, et siin kaugeltki kõik ühevaatelistes koos polnud. Selgeimalt avaldus see läbi-rääkimisel rahvusküsimuse ja skoutluse üle, mil saadikud näisid jagunevat kolme ossa: 1) maru-rahvuslased — inimsuse eitajad ja skoutluse pooldajad ta praegusel kujul; 2) radikaalid¹⁾ — rahvusaate ja skoutluse pooldajad teatavate tingimistega ja 3) kommunistid — rahvusaate ja skoutluse eitajad. Senni olid kaks esimest läinud enam-vähem käsikäes ja tegid seda sellelgi kongressil muis küsimusis, kuid nähtavasti tegid rahvuslased oma äärmusega seekord ka radikaalidega kokkuleppe küsitavaks.

Ei tarvitse olla prohvet, et ennustada edespidisekski noorsooliikumise arenemist sama kolme päävoolu sihis. Kahtlemata tooks see uut elu ja hoogu, avaks võimalused ka viljakamaks tööks, sest sennine „igakülgne eneseharimine“ meid igatahes kaugemale ei viiks. Kogu meie aeg ja energia kuluks tagajärjetuiks vaidlusiks ilma et vähematki lootust oleks üksteisele midagi „selgeks teha.“ Seda oleme näinud sennistel kongressidel, seda näeme ka mujal, kus üldse iseseisvalt mõeldakse.

Ühtlasi toob muidugi sarnane noorsoo iseteadvam seisukohavõtmine meile neilt uusi etteheiteid lisaks, kellelt neid varemgi oleme saand, sest kuidas võiks see mahtuda Tartu Jürgensteinide, VõruSemmid või Viljandi Feldmannide arusaamisse.

Ent kas peame siis tõesti endi paljude ideelismategi vanade eeskujul jookšma abituna rettu, hirmununa väljas paradeerivast kroonust? Kas siis tõesti nii pelglikud võivad olla nooruse voorused?..

L. LAGUVEE.

Mõtteid skoutlusest.

Alljärgnevad read ei taha olla ei ühekülgne mainit liikumise ülistus, ega pime

1) See nimetus ei vasta küll täpselt seda voolu, mille märkimiseks teda siinkohal tarvitet, kuid tabavamalt nime-tust on viimaselle raske leida, arvesse võttes ta esialgist kujunemattust.

„mahategemine“, mida niikuinii on teht küllalt. Tunnistan, et skoutlusel on eeldusi olla tähtsamaid tegureid Eesti noorsoo enesekasvatuses, ainult ta ei peaks olema naiivilt laenat kuskilt mere ja maade taguseilt mailt, sest meil üldse peaks valitsema kriitika, valju kriitika kõige võõra vastuvõtmisel. Ning ses suhtes just hälvib meie skoutlus enim. Kui käesolev kirjutus suudab osuta vastuvõtmatusile Eesti skoutluses ning elusta mõttevahetust selle üle, on eesmärk saavutat. Meil tükitab see küllalt tähtis noorsoo avaldusvorm liig ühekülgselt arenema, ning see ähvardub muutuda hädaohuks talle eneselle. Vastased aga on teind skoutlusest vaid sapiseid, pääliskaudseid äärmärkusi siin ja sääl ajakirjanduses, mis iseene-sest ei näita miski olulisele ega vii millegini. Meie skoutlus on alles otsimisel ning siin oleks asjalik poleemik ülitartilik, vähemalt põhimõttelised küsimused väärriks enam tähelpanu.

Skoutlust ei pea võetama noorsooliikumise-na, vast ainult selle eelkäijana. See on kasvatuslik liikumine, mis juhit vanemate inimeste poolt, seega noorsookasvatus, hooldamine (Jugendpflege)¹⁾. Noorsooliikumise mõiste aga eeldab noorte eneste initsiatiivi, enesearengut oma sisimate tõekspidede järgi. Ent miski tõsine areng pole mõeldav ilma vabaduseta ja see just määrabki skoutluse oma kindlapiiriliste sääduste ja käskudega nooremaile aastaile. Oma liikumise kohta on ju isa-skout Baden-Powell ise öelnud — skoutlus on mäng, kuid selle juures tõsine mäng, mis kasvatab — seda mängu võiks aga väga hästi juba 15, 16 aastani läbi teha, millele juba intensiivim vaimline areng järg-negu, vastasel korral viib see nõudlikumad noored paratamatult kriisini, saab saatuslikuks ka meie noorele kultuurile. Meil näitab tegelik elu küll isegi, missuguseile aastaile ta kohane. Ehk selleks konkreet näide: seame kõrvu

1) Kuna skoutlus vastab enam-vähem murde-ealise noorsoo hingeelule, mis temas mõnes tükis ka kaunis vahetumalt avaldub, siis on siin siiski teat määralt noorsoo autonoomsusega tegemist, kuid noorsooliikumiseks nimetamiseks on tõepoolest takistuseks liig tugevasti tunduv vanade initsiatiiv ja alluvus autoriteedile. Sellepärast tuleks ta asetada nende kahe — noorsooliikumise- ja hooldamise — vahepeäle. Toim.

skoutluse ridades keskkooli lõpetand noore ja noorsooliikumises tegutsend lõpetaja — mil-line lahkumine! Paistab selgena, et skoutlus, kui noorsookasvatus, võib vallata noori ainult kunni vanemate klasseni. Sellelt vaatekohalt, mis meie oludelle vastavaim, tingit eestlase juurdlevast, kaaluvast iseloomust, tahangi skoutlust vaadelda!

Ei pea aksioomena võtma seda, mida lausund kunagi Baden-Powell, mis vananend juba suuremalt jaolt, ega ka neid statuute, mis kuskil suurriigis maksvad ja väga hääd suurlinna noorile, kes õieti vaba taevastki ei küüni nägema, hoopis absurdseiks aga osutuvad meie oludes, kes me kõik kas otsekohe maalt, ehk maaga otsekoheses ühenduses. Ning ärgu pimestutagu suurrahvaste poolt tunnustet traditsioonest ja tõekspidest, nagu oleks see kõik nii hää ja püha, et selle arvustaminegi juba iseenesest on patt. Ehk oletame, et sääl on kõik väga kohane ja sünnis, siis ometi mitte meil, siin miljonilise rahva juures, kus me kõike peame vaatama, kui otsekoheseid mõjureid meie rahva ja riigi saatuselle. Kui seda ei tunnusteta, siis nähakse ainult enese jalge ette.

Meie skoutluse suurim viga ongi ta ameerikalikkus, suurlinnalikkus, kust ta sõelumatult omandet. See oleks kõik nagu miskisugune esimene abi, mis tarvilik sääl, kus sada hädaohtu varitsemas. Meie võime võtta suurrahvailt ainult põhimõtted üldjoontes, ent tõlgitsema ja sisu peaksime andma ise. See näitaks ainult meie arvustusvõimetust, kui kõigele „ja“ pääle lausuksime ja oma oludes sellega katsetama hakkaksime. Arvustust, enam arvustust on tarvis, ent seda on meil olnud vähe. Muidugi väidetakse selle vastu, et siis skoutlus enam skoutlus pole, kui teda omapärastada, kuid katsuge suhkrupilliroogu kasvata meil, sureb niikuinii välja. Veel enam, peame looma oma, peame tabama endi hingeelu vere rütmi; isegi see võõrapärane nimi kaotetagu, ning oluliselt sisemiselt ei kaoteta siis veel midagi, mida muidugi kardetakse. Rahvusliste skoutide „noorseppade“ nimetus pole ses suhtes kuigi õnnestund ning kahe samasihilise organisatsiooni soveldamine oleks skoutluse lähemaid sisemisi saavutusi.

Meil pole ka tarvis märkest ja autähtist ülekülvat liig kirjut vormi, mis võib saada mõnele lemmikuks, ning kasvata sisemist tühjust, välimusega särada tahtmist. Väide, et just noortelt enestelt vorm on väga nõuetav ja neile väga meeldiv, ei tohiks olla kuigi kaaluv, nad on kord juba hingand seda välise mürki ning parima eneses sumbutand. Kui tahetakse mingisugust vormi, kui ühtluse sümboli, siis võiks ta olla ainult õigustet sel juhtumisel, kui ta eelistub oma praktilikkuse poolest igapäevist rõivist, mitte aga oma rahnkirevuse ega sõjaväelikkuse poolest, mille hiljem peatan. Praeguses olukorras on välise hädaoht liig suur, liig veetlev ning seda tuleks rutuliselt kõrvalda, kui liikumine ise ei taha kebedana esineda.

Sügavaim skoutluse puudus, ja seda mitte üksi meil, vaid ka mujal, on ta aatetus, pole ideaale, mis tiivustaks noorte tulihingi, ta siht on liig saavutetav — terve, korralik, lojaalne kodanik — kuid kas on sest noorile küllalt?! Kui me edasi tahame püüda, jõuda — siis ei, tuhat kord ei! Paljudel on ju need korraliku kodaniku eeldused juba iseenesest olemas, ehk saavad nad kodunt perekonnalt ning siis tunduks neil skoutlises organisatsioonis olek tühisena, otstarbetuna, ehk paremal juhtumisel ainult hääna ajaviitena. Olengi jõudnud selleni, mis pärast meie skoutlusest väärtuslikumad noored osa ei võta, vaid domineeriv on kahvatu, ilmetu element — sennisel kujul ei paku ta kõrguste ja sisu järgi sirutavaile noorile midagi ehk vähe, mis aga ei rahulda. Nii aga muutuks skoutlus mõneks pääste-malevaks, kes neid, kes muidu elukeerdu hukkuks, sündsä ajaviite ja meeelahutuse muretsemisega päälvee püüab hoida. Meie peame endilt nõudma rohkem, sellepärast ei ole siin suurrahvailt midagi õppi, ning siin algaks meie oma looming. Ei peaks tegevust üldse mitte liig raamesse asetama, olgugi et siin noorsoohooldamisega tegemist, vähemalt ilmavaateliselt peaks mõned vabadused olema (näit. usk). Peaks pühendama rohkem huvi vaimliseile harrastusile, mõtlen just vanemal ajajärgul, mitte liig tõmbama noori sporti, igasugustesse tulutuisse ajaviiteisse, mis muidugi parajal määral on ka tarvilikud, kuid mis

ei tohi kõike vaba aega neelata. Ärgu muutu-
tagu ameerikalikuks, et ei mõisteta rääki muust,
kui spordist või mõnest kõmurikkast, põnevast
päevasündmusest. Meil ei ole seda vaimu, ja
kui see nüüd skoutlusega tahetakse sisse tuua,
siis on see ülekohus. Siin aitaks paremusele
palju militarismi kaotus, mis kõigi vastuväi-
dete pääle vaatamata on sennises skoutluses
salgamatu. Vorm mis kaunis imiteerib sõja-
väelist, tervitused, paraadid, sõjaväeliste ees-
kujul, organisatsiooni enese nimetus, need on
ometi ümberlukkamatud tõsiasjad, millele reaalselt-
mõtteleja inime parimal tahtmisel muud
sõna ei leia, kui militarism. On veel selgesti
meeles, kui skoutluse tekkimise päivil Eestis,
mil veel vähe teadsin tast, kujal vastu tuli
keegi tuttav õpilane skoudi vormis (mida siis
veel ei tunnud), saluteeris, mis jättis nii sõja-
väelise mulje, et olin veendund ta sõjaväkke
kuulvuses. Hiljem, kui teada sain, et see
kõik skoutluselle kuulub, otsustin, et organi-
satsioon on noorsõjaväeline. Ja ma usun, et
niisugused olid paljude esimesed muljed.
Seda kõike, mida tüütavate reaõppustega
saavutetaks, omataks ka niikuinii kavas

seisva võimlemisega. Peab ikka ja ikka
rõhutama, et meie, kui väikerahva jõud ei
seisa sõjaväelises, sellega me ju ilma ei tungi,
vaid vaimlises tõusus, sellele peame anduma
täie innuga ja sellega me kord võime väärیدا
tõsist tähelpanu. Enesekaitse korral sõjaliselt,
tarvitseb ainult aateist innustet, teadvuses
olla, et see, mida kaitstakse on täiesti oma,
eneste saavutet, ja õiglane, ning siis osutub iga-
üks kangelasena, nagu seda oldi vabadussõjas.
Sest vaim käsib keha, ent mitte vastupidiselt,
olgu see keha ka loomalikult terve.

Oleks mõjuvalt tähtis, et skoutlus omas
sisemises elus põhimõttelisile küsimusile roh-
kem pühendaks; peaks ometi selguma, mida
ta tahab olla, kas täht-täheline imitatsioon
suurrahvalt, või meie kodumaa kultuurilise
koidiku üks mõjureist. Siis peab ta aga tahes
ehk tahtmata omapärastuma.

Tunnistetagu ka skoutluse enese ridus, et
positiivse kõrval leidub neilgi veel palju kaa-
lumatu, puhastamatut ning, et skoutluse taim
Eesti mullale, praegusel kujul veel sugugi
kohasena ei tundu.

A. JUHANSON.

Nooruse autonoomia.

Vaadates minevikku näeme pea kõigil
ajul vahet kahe sugupõlve — vanema ja noo-
rema — vahel. Iseäranis selgesti kajastub
see kirjanduses. Eriti tugevaks muutub see
vahe ühiskondlil ja kultuurilil murrangu-
päevil mil kumbki põlv võib muutuda koguni
ise ilmavaate kandjaks. See vahe ongi noor-

sooliikumise aluseks. Kuid see ei ole
ainult juhus ega mood, vaid sellel peavad
olema ja ongi omad sügavamad põhjused.
Et neid mõista, peame jälgima üldist inimese
arenemist.

Jämedates joontes võiksime jagada ini-
mese arenemise viide järku: lapsepõlv, mur-
ranguaeg, noorus, täisiga ja rangaastad. Igal
neist elab arenev isik läbi teat füüsilised ja
psüükilised muudatused, mis ta iseloomu ja

tegevuse päale oma pitseri vajutavad. Neid muudatusi tuleb meil tingimata arvesse võtta neisse ajajärkudesse kuuluvate isikute tegude hindamisel.

Lapses puudub alguses enesetunne täiesti. Ta räägib enesest koguni kolmandas isikus, ei nimeta ennast veel mitte „minaks“, vaid lihtsalt „lapses“, oma nimega või kuidagi teisiti. Alles 3—4 eluaasta ümber hakkab ta enesest kui minast kõnelema. Kuid tema mõtlemisvõim ei arene lapseea kestes (umbes 12 aastani) veel mitte niikaugele, et ta iseseisvalt mõtelda, juurelda ja küsimusisse süveneda, kokkuvõtteid ning järeldusi teha suudaks. Seepärast võtab ta ka kõik pakutavad tõed ja ebatõed arvustamatult ja puiklematult vastu. Häa ja kurja probleemi pole tema tarvis üldse veel olemas. Selle lahendavad tema asemel vanemad ja kasvatajad, kes selles eas temale ka vääramata autoriteedina esinevad ja kelle sõnades tal mõttesegi ei tule kahelda. Siin mingist iseseisvast „liikumisest“ loomulikult kõnet olla ei saa.

Murranguaastad (umbes 12—15 a.) langevad kokku sugulise küpsuse mõnede eelnähtustega ning nende kestes hakkab tekkima arenevas isikus juba teatav iseseisvustung. Kuna lapseeas tunded kõige jõudsamini arenesid hakkab murranguaastail iseäranis kiiresti tahe kasvama. Et aga mõistus kui ka tunded veel mitte küllalt kaugele pole arenend, ei kujune selles ajajärgus veel mitte iseloomu. Tahte kiire arenemine kutsub esile teatava hingeelu ühekülgsuse, mis tiivustetuna alles arvustusvõimetust kuid elavast fantaasiast väljendub tihti lapsik-rumalas kangelasikkuses, kalduvusis muinasjutustelle vägitegudelle jne., mille konkreetseks väljenduseks on sõja aegu nii sagedased laste sõjaväljalepõgenemised, indiareisid jne. Kõik see sünnib juba teatava iseseisvustungi tähe all. Reisiplaanid säetakse ise oma seltsimeeste keskel kokku — vanematele ega kasvatajatele ei räägita sellest sõnagi — neid ei usaldeta enam selleks. Selle algava iseseisvustungi, mida aga nende aastate arvustamisvõimetuse tõttu veel vanem käsi ohjama peab, saaduseks ongi skoutline liikumine, milles osalt kajastub noorsoo enese aadeteilm, mis

teda ligindab noorsooliikumisele (Jugendbewegung), osalt aga vanemate juhtiv käsi ja nende poolt inspireerit ideed, mis muudavad skoutluse noorsoo eest hooldamiseks (Jugendpflege).

Murdeeaale järgneb noorus (umbes 15—20 a.), mida iseloomustab füüsilise arenemise alal suguline küpsemine ühes rea kaasnähtustega. Osalt selle mõjul, osalt aga ka jätkuna eelmiste aastate arengulle sünnivad inimese psüükilises arenemises mitmed tuntavad muudatused. Noorusaastaid ehib kõigi vaimliste jõudude kiire tõus, mis kannab sügava, ealgi enam korduva sündmuse iseloomu. Tunded omavad harulduse sügavuse, otsekoheuse ja ideaalse puhtuse. Tahe kasvab ruttu ja annab kogu hingelaadile otsustavuse, julguse ja vaimlise rippumattuse ilme. Nagu armastus on võimas inimest uueks looma ja istutama hinge sügavaima kõlblise kohusetunde, nii jätavad ka teised muutused noores hinges tasandamatu jälje, mis püsib elavana ja elustuvana kogu elu kestes. Seepärast ongi noorus meile kallis, nagu suur hingeline uuestsünd, mil kõik jaunis, tugev, häa ja puhas valdab hinge.

Meid huvitavad käesoleva kirjutuse raamidest ainult kaks silmapaistvat noorusaastate omadust: noorte iseseisvustung ja tung luua endile lõpuluviid, ümmargune ilmavaade.

Iseseisvustung, mis juba murranguaastail esile kerkib, jõuab nooruses haripunkti. Vist kunagi pole inimene nii iseteadev, nii kindel enesesse ja vähehooliv teistest, kui nooruses. Eks või seda näha igal sammul. „Vanad jumalad“ ei maksa noorile palju, kõik peab olema „vastne“. Kasvataja võib ainult veel eeskujuga mõjuda — kõik sunnabinõud jäävad tagajärjetuks, kutsuvad koguni veel ägedama protestitunde esile.

Samuti näeme, et noored ühegi probleemi lahendamist endi jaoks liig raskeks ei pea. Iga küsimuse kohta on neil oma seletus, olgu see siis mõnikord nii naiiv, kui tahes. Kui küsida mõne lahendamatu küsimuse (näit. maailma loomise) kohta seletust professorilt või muult õpetlaselt, siis saate kergesti vastuse: ei tea. Küsige aga 17—18 a. noorelt!

Mõnikord ei tarvitse neil maailma loomise küsimusegi lahendamiseks rohkem kirjandust tunda, kui mõni pääliskaudselt loet ja valesti mõistet Darwini või Häckeli brošüür, kuid küllalt sellestki — vastus on valmis!

Noorte kasuks räägib aga see asjaolu, et kuigi nad teevad otsusi ilma asjasse tungimata, pääliskaudselt, siis tihti nende rikkumatu instinkt just küsimuse ommeti õieti vastata aitab (eestkätt kõlbliste küsimuste vallas). Ja lõppude lõpuks, polegi mitte tähtis, kuiõrd üks või teine asi teoreetiliselt põhjendat, vaid kuipalju temasse ustakse. Mis kasu on sellest, kui teooria ütleb nii, meie sise mine töekspidamine, — südametnnistus — aga teisiti! Õnnetu, kes satub vastollu ise enesega, oma sisima häälega. Sellepärast on ka arusaadav, kui vaba-saksa noorsooliikumine omas „Meissnervormelis“ kindlalt deklareeris: „Vabasaksa noorsugu tahab oma elu korraldada iseene se vastutusel ja sisemise töö p ä r a s u s e alusel.“

Eeltood kahel nähtusel põhjenebki noorsooliikumine, kuid need on ka mis nii tihti arusaamatustele noorte ja vanade vahel põhjust annavad. Meil ollakse läbikasvand mõttega, et noorusaastad on vaid ettevalmistuseks meheale, on küpsemiseks ja täienemiseks, kuna tõeline elu alles täiseaga algab. Loomulik, et sellelt seisukohalt vaadates ei saa olla juttu ka noorte iseseisvusest ega eelpoolkirjeldet probleemide lahendusviisist, sest seda võivad ainult täiskasvanud teha.

Sarnane vaade nooruse pääle on aga ekslik sest nagu eelpool nägime, on need omadused tingit noorsoo loomulikust arenemisest. Meie võime neid hukka mõista, neid arvustada, neid „rohelisteks“ („noorte roheline filosoofia“), „kollaseks“ („kollanokk“) või kuidas tahes nimetada, võime nende avaldumise gi ära keelata, kuid neid likvideerida, ole matuks teha ei saa meie mitte, nii nagu ei saa muuta inimese loomulikku arenemist. Meil tuleb ometi kord harjuda mõttega, et iga elu aeg, ka noorus, on oma ette väärtus, samuti nagu iga aastaaegki. Üks ei ole teisest halvem, vaid igal on omad rõõmud ja mured. Nooruse õige ülesanne ei ole seepärast mitte võimalikult ruttu vanaks saada, ega selle

taoliseks püüda, vaid võimalikult sügavalt ja intensiivselt ära kasutada need elamisvõimalused, mis oma aeg talle pakub. Meheiga tuleb kord iseenesest ja toob oma hüved kaasa ilma et tarvitseks noorust nende enneaegseks kätteõngitsemiseks ära raisata. Kes meist tahaks jätta kasutamata need rohked naudingud, mis pakub meile talv, selles ootuses, et tuleb kevad, toob lilli, liblikaid ja päikest?!. Kihutades suuskadel üle kiirgavate lumeväljade või uiskudel jäälagendikel, ei tule meile meelegi, kevade ilud, kuid ega see veel ei tähenda, et meie neid põlgaksime. Miks ei peaks meie tegema siis samuti ka endi arenemisjärkudega? Ja vanem põlv kardab asjata seda nooruse iseseisvust, autonoomiat ja ta „rohelist“ filosoofiast — ega sellepärast veel ilm hukka ei lähe, kui 17—18 aastasena ilma loomist või muud rasket probleemi nii või nii naiivilt käsitetakse — külla'p sellest omal ajal pettuda jõutakse! Kui teie tahate aga, et inimesed juba tarkadena sünniks, või enne täisiga üldse ei mõtleks — siis ignoreerite sellega looduse põhisäadusi, mis teile endile kalliks maksma võivad minna. Mitte nooruse iseseisvustungis ega ta mõtteviisis pole hädaoht karakterille ega kultuurile, vaid selle takistamises sunniabinõudega ning noortele võõraste ideede ja ebaomase vanameheliku mõtlemisviisi päälesundimises!

A. L.

E. K. K. V kongress

4 ja 5 apr. 1923. Tartus, meesgümn. ruumes.

Kongressi avab E. K. K. sekret. juhataja N. Käbin lühidalt meele tuletades Eesti noorsooliikumise kujunemist pääle Viljandi kongressi.

Kongressi tervitavad: A L a v i n š — — Läti Noorsoo Liidu, J. P o n e — Läti Noorsoo Rahvusliku Liidu, St. Burlevicius — Leedu Noorsoo Liidu, A. J u h a n s o n — Rahvusvahelise Noorsoo Liidu pääsekretariaadi, F. V. M i k k e l s a a r — Haridusministeeriumi, K. T r e f f n e r — õpet Liidu, V. E r n i t s — Eesti ja Üleilmlise Karskusliidu, V. T u b i n — Tartu õpet. Seltsi ja Tartu Koolin. L. Vilistlaskogu, H M o r a — üliõpilasselts „Veljesto“ ja Leemets — ü. E. N.

ühenduse poolt. Prof. M. J. Eisen esineb tervitusluuletusega, kuna tervitustelegrammi üliõpilask. Keskedustus on saatnud.

Päale tervitajate võtab kongressist osa veel rida vanemaid seltskonnategelasi ja õpetajaid (P. Treiberg, pr. H. Kettunen, pr. M. Kurs-Olesk, Fr. Tuglas j. t.)

Juhatajaks valitakse N. Käbin, B. Ingel ja H. Mora, sekretäareks R. Saving (pääsekr.), prl. L. Koort, prl. Ingel, A. Keiss, A. Hellat ja Soosaar, mandaatkomisjoni O. Stamm, J. Voitka, R. Saving, Kasberg ja V. Veske.

Juhataja ettepanekul austetakse enne päevakorra juure asumist püstitõusmisega surma läbi lahkund end. „Uud.“ toimetuse liikme M. Leksteini ja sekret. liikme A. Laur'i mälestust.

Võetakse vastu kongressi töökorraldus, mis ära määrab iga päevakorra punkti kohta kulutetava aja.

E. K. K. sekret. aruande esitab N. Käbin, „Uudismaa“ toimet. aruande A. Juhanson, Balti N. L. Eesti edustuse aruande N. Käbin ja revisjoni komisjoni oma Krüger. Aruanded antakse ilma läbirääkimisteta 5-liikmelisse komisjoni läbiharutamiseks.

Mandaatkomisjoni aruandest selgub, et kongressil on esitet 27 organisatsiooni 119 edustajaga (umbes 3400 liiget). Sõnaõigusega võtab kongressist osa 18 edustajat, päale selle mõnikümmend auvõdrast.

Referaadid on jagat kahte suurte gruppi:

a). Millisena tahaksime näha meie noorsoo vaimlist palet, kuhu alla kuuluvad:

1. Noored ja vanad — A. Juhanson;
2. Noorsugu ja poliitika — V. Kaaver;
3. Noorsugu ja religioonid — A. Koort.
4. Noorsugu ja elureformid — V. Ernits;
5. Noorsugu, kehakultuur, tervishoid — Dr. J. Vilms;
6. Noorsugu ja rahvuslus — H. Mora;
7. Noorsugu ja keeleuendus — O. Loorits.

b). Millisena kujutleksime noorsooliikumise avaldumisvorme:

1. Noorsooliikumist kandvate organisatsioonide üldlaad — N. Käbin;
2. Koolinoorsoo ringide ja ühingute suhe noorsooliikumisele — R. Saving;
3. Skoutluse suhe noorsooliikumisele — A. Juhanson;
4. Rahvanoorsoo suhe noorsooliikumisele — J. Järve.

Esialgselt päevakorrast jääb välja F. Goebel'i referaat Saksa noorsooliikumise põhimõttest, kuna referendil võimalik polnud Eestisse sõita. Hiljem jääb referendi mitteilmumisel ära ka A. Koorti refer. „Noorsugu ja religioonid“ ning aja puudusel J. Järve referaat „Rahvanoorsoo suhe noorsooliikumisele“. Teised referaadid kuulatakse kõik suure huvitusega ära ja peetakse igatühe järele läbirääkimisi ning esitatakse resolutsioonid. Iseäranis elavad läbirääkimised tulid esile noor-

soo poliitikast osavõtu, rahvusküsimuse ja skoutluse üle¹⁾. Resolutsioonid anti ühtlustamiseks komisjoni, kuhu valiti 5 liiget ja kõik referendid ning resolutsioonide sisseandjad.

Teise päeva hommikul esineb aruannete läbi vaatamiseks moodustet komisjon ettepanekutega esitat aruanded hääks kiita ja päevakorras edasi minna. Selle puhul tekivad elavad läbirääkimised, mis iseäranis sekretariaadi ja „Uud.“ toimetuse tegevuse ümber keerlevad. Lõpuks võetakse siiski vastu liht üleminekuvormelid²⁾

Päale lihtüleminekuvormeli võetakse „Uud.“ kohta veel järgmine otsus vastu:

„Kongress mõistab hukka „Uud.“ sarnastesse küsimustesse tungimise, mis rahvus-riikliselt seisukohalt kahjulikud võivad olla.“

(K. Zirkel.) Poolt 40 h, vastu 30 h.

Sekretariaadi asukohaks määratakse Tartu. Liikmeteks valitakse: dir. V. Tubin, õpilased A. Hellat, V. Mägiste, J. Voitka ja prl. S. Perv.

„Uudismaa“ toimetuse valitakse endises koosseisus tagasi, samuti Balti Noorsoo Liidu Eesti edustus. Revisj. k. valitakse: A. Reeben, Paap, H. Piller, R. Kallas ja prl. N. Raudsepp.

Referaatide järele sisseant resolutsioone läbi vaatav komisjon esitas nad kongressile järgmisel kujul³⁾:

1) Ruumi puudusel pole võimalik referaatide ega läbirääkimiste sisu pikemalt kirjeldada. Toimetus.

2) Pahemalt poolt esiteti järgmised ettepanekud, mida aga vastu ei võet.

„V k. ärakuulates sekretariaadi aruandeid ja läbirääkimisi selle kohta leiab, et see ei ole küllalt valvel olnud koolinoorsoo põlevamate päevaküsimuste eest, pole küllalt kinnipidanud Viljandi kongressi otsustest ega hoolitsenud nende elluviimise eest kuid loodab, et käesolev kongress omale esituse valib kes tõesti alati valvel on (mitte ideelageda kodanlise koolinoorsoo) noorte huvide eest kelledel on eesmärk ja idee ja seda kokkukõlla tahab viia noorte tegevusega vabrikutest ja põldudel.“ (Veidenbaum) 8 häält poolt.

„V k. ärakuulates „Uudismaa“ aruannet leiab, et „Uudism.“ ei ole küllalt võidelnud koolinoorsoo — selle ideelisema ja teguvõimsama osa huvide eest. Ta on ajanud tagasikiskuvat „erapooletuse“ poliitikat, missugune seisukoht ei saa olla oma koolinoorsoo aktiivsema eesvõitlejatele — töölisnoortele koolinoorsoos. „Erapooletuse“ asemel olgu sihikindel võitlusidee, internatsionaalne tahteavaldu saada mitte ainult võitlejateks, vaid klassivõitlejaks, sest seni kui püsivad klassid on võitlus väljaspool klassivõitlust mõttetud ja äärmine vaatepimedus. Kongress loodab vastavalt „Uudism.“ toimkonnalt eelpoolmäärat sihtjoonte kinnipidamist.“ (Tuulik) 8 h. poolt.

3) Vastuvõet resolutsioonid on sõrendet kirjaga. Nende kirjaviis muutmata.

Vanad ja noored.

„Kongress leiab, et päälahkuminek vanade ja noorte vahel tuleb sellest, et pole veel tungind küllalt kaugele arusaamine, et iga elu-aeg, ka noorus on omaette väärtus (noorsoo autonoomia). Meie tõrjume tagasi vanema põlve katsed noort-sugu ja ta ideeilma vaadelda ja hin-nata ainult enese seisukohalt, ar-vesse võtmata iga arenemisastme omapära. Meie tahame elu korral-dada endi äranägemisel endi sise-mise tötetunde alusel, piirdudes ainult üldeetiliste nõudmistega.“

(A. Juhanson). Poolt absoluutne enamus.

Noorsugu ja poliitika.

„Aktiivsest poliitikast osavõt-mise küsimus tuleb jätta igaühe era-sjaks. Kuid kongress asub seisukohal, et ühiskondliste küsimustega tutvunemine parteiliselt erapoole-lul alusel on üks noorsoo ülesandeist, ilma milleta võimata tulevases elus esineda täisväärilisena ja kujunend vaadetega kodanikuna. Kuna senni mõnelt poolt sellele, olgu otsekohe või kaudselt, takistusi püüti teha, loodab kongress, et noorsoole edas-pidi selleks avaramad võimalused luuakse.“

(V. Kaaver ja A. Juhanson).

Poolt absoluutne enamus.

„Koolin. V. k. leiab, et noorsool tuleb tera-valt jälgida poliitilist ja ühiskondlist elu ja nõuab:

1) et koolinoorsool võimaldataks väljaspool kooli enda arendamiseks vabalt osa võtta poliitilisest ja ühiskondlikust elust.

2) protesteerib haridusministeeriumi ringkir-jade vastu, mis sihitud koolinoorsoo poliitiliste ilmavaadete vägistamisele koolides ja nõuab nende tagasivõtmist“

(Tuulik, Ader). 12 h. poolt.

Noorsugu ja elureformid.

1) „Kongress peab tarvilikuks, et üldised elureformid leiaks tõsist ja sügavat käsitlemist meie seltskon-nas ja eriti noorsoos. et sellega meie rahva kehalist ja vaimlist tervist ja kultuurilist võimet tõsta.“

2) Kongress kinnitab veel kord E. koolinoorsoo üldist karskusmeelsust ja avaldab tungivalt soovi, et see üldine karskusmeelsus areneks välja kõigi koolinoorsoo liigete isikli-kuks täiskarskuseks ja et koolinoor-sugu võtaks oma jõukohaselt osa karskustööst, eriti noorsoo keskel.

3) Kongress tuletab meie vaue-

male põlvele, eriti meie poliitika-te-gelastele ja riigijuhtijatele tõsiselt meele nende kohustusi, praegusele alkoholiuputusele piiri panema hakata.

4) Kongress tunnistab tarvilikuks spordi liikumise arendamise üldlii-kumiseks noorsoo keskel.

5) Kongress toonitab hästi põhjen-datud ilmavaate ja tugevasti läbi-tuntud kokkukõlalise religiooni tar-vilikkust üldiselt, eriti noorsoole.“

(V. Ernits) Poolt absoluutne enamus.

Noorsugu, kehakultuur, tervishoid.

1) „Kongress tunnistab tervis-hoidlise elukäsituse propageeri-mise üheks noorsooliikumise alaks.“

2) Kongress tunnistab spordi täht-sust tervishoidlise tegurina ja soo-vitab noorsoole keha ja vaimu arendamise seisukohalt tema igakülgset harrastamist, „sporti spordi pärast“, s.t. rekordsporti enam tahaplaanile jättes.“ (Dr. J. Vilms). Poolt absol. enam.

Noorsugu ja rahvuslus.

„Kongress leiab:

1) et rahvastunne selle väärtarvitus-tele vaatamata on suureks kultuuri edendavaks faktoriks, kuid seda tuleb hoida imperialismi, ühe kihi hu-vide teenistusesse või inimsuse vastu käivaisse äärmusisse sattumise eest, küll aga vaja teha teda teadlikuks, kasvatada tegujõuliseks ja juhtida tööle, mis loob rahvuskul-juurilisi väärtusi.

2) Kongress konstateerib, et rah-vustunne ja teadvus Eestis üldiselt kui ka eriti Eesti noorsoos on nõrk, tunnistab tarvilikuks, et selle posi-tiivist külge selgitatakse ja süven-datakse ja soovitab selles sihisise äranis, et noorus osa võtaks rahvus-kultuurilisist üritusist (nagu aine-liste ja vaimliste rahvuskultuuri-liste varanduste kogumine, rahvaha-riduse töö ja kodu uurimise toeta-mine, kihutustöö perekonnanime de eestistamiseks jne) kui ka muidu oma elus ja eriti ülikooli astudes pööraks enam tähelepanu rahvuslistele tea-dustele.“ (Mora, Zirkel, Juhanson, Anni, Kan-gur, Loorits, Antson).

3) „Kongress tunnistab ajalooli-seks alanduseks ja rahvuslikuks endasalgamiseks eestlaste saksakeel-seid perekonnanimeid ja pöördub oma rahvust ja maad tõsiselt ar-

mastava ja austava Eesti nooruse poole kutsega — teha nimedemuutmine nooruse rahvuslikuks aasjaks ja viia lõpuni Eesti rahva võõraste välisest ikkest vabastamisvõitlus, mille alustasid parimad meie seast oma vere ja noore elu pantimisega.“ (Loorits).

Poolt absoluutne enamus.

Pahemalt poolt esitati ettepanek, jääda rahvusküsimuses IV kongr. otsuse juurde, mis aga vähemusse jäi.

Noorsugu ja keeleuendus.

„Kongress ühineb täiesti „Uudismaas“ nr. 4 avaldet protestiga „Õigekirjutuse sõnaraamatu“ teise trüki ilmumise puhul, tunnistades soovitavaks, et ka koolis ei keeldaks kategooriliselt, vaid lubatakse ametlikult tarvitada kirjanduses esinevaid paralleelkeele vorme, ja konstateerib, et eesti teadlikum noorus areneb keeleliselt nagu enne niinüüdki Eesti kirjakeelt kultursemaks ja stiilikamaks süvendava keeleuendusliikumise tähe all, käsikäes Eesti paremate kirjanikkude kui kirjakeele loojatega.“ (Loorits).

Poolt absoluutne enamus.

Koolinoorsoo ringide ja ühingute suhe noorsooliikumisele.

1) „Mõjul olevad koolinoorsoo ringid ja ühingud ei suuda täita noorsooliikumise algelisemaidki nõudeid, nende rohkus killustab asjata noorte energiat.“

2) Koolinoorsoo ringid ja ühingud on tarvilikud ainult kitsamate ringkondade enesearendamiseks.

3) Kongress tunnistab ministeeriumi poolt väljatöötatud põhikirja ses suhtes, et see lubab ainult eriliste sihtidega ühingu, sundides likvideerumiseid koolinoorsoo liite, koolinoorsoole vastuvõtmatuks ning vaba isetegevust halvavaks ning konstateerib, et seniste koolinoorsoo liitude juhtidel võimata on oma energiat uute, ministeeriumi põhikirja järele tekkivate ühingute tööle pühendada.“

(R. Saving.) Poolt absoluutne enamus.

„E. K. K. V kongr. kohustab VIII Asemikke Kogu koosolekut läbiharutama koostöötamise võima-

lusi ja viise erisihiliste ülemaalistele koolinoorsoo liitudega.“

(Käbin). Poolt aasoluutne enamus.

„V k. k. leiab, et koolin. liikumine tema praeguses kujus noorsoo mõistele vastav ei ole.“

Elul ei ole seisku . . . vananevad endised ühiskondlised vaated — vananeb ka tegelane temas, aeg seab uusi nõudmisi, uusi reforme.

Kramplikult peavad aga vanad endistest tõekspidamistest kinni, millest tekib . . . opositsioon, võitlus, tähelepanes aga praeguseid valmistus vahekordi kus proletariaat uue ühiskondlise korra nõudjana esineb: otsustab kongress, kui aatelse noorsoo esitaja, oma edaspidises võitluses kätt sirutada noorproletaarsele liikumisele kes oma ülesandeks on seadnud võitlust pidada praeguse ühiskondlise korra vastu.“

(E. Tuulik, Nurk) 3 h. poolt.

Skoutluse suhe noorsooliikumisele.

„Kuna oma põhimõtete järele skoutlus mitte eitav ei ole, soovib kongress, et skoutlus areneks meie olude ja eriti üldise noorsooliikumise kohaselt.“

(K. Treffner). 37 h. poolt, 29 vastu.

„Kongress tunnistab et skoutlus on eriti kunni 15 aast. noortele vastuvõetav liikumisvorm, mis aga veel palju paremaid tagajärgi saavutaks kui temast kõrvaldetaks militaristlik tendents, liigvormilise külje tagaajamine ja autokraatlik süsteem ning püütaks enam meie oludele kohanemisele ning millele järgneks siirdumine koolinoorsooliitlisse organisatsiooni.“

(A. Juhanson). 23 h. poolt, 34 vastu.

„V k. tunnistab skoutide liikumise ebaõigeks ning vaenuliseks noorsooliikumisele ja nõuab selle boikoteerimist noorsoo keskel.“

(Tuulik, Ilves, Vähi). 22 h. poolt.

Pääle resolutsioonide vastuvõtmise lõppes kongress kl. 11 õ. ning algas teeõhtu, mis kestis ülevas tujus kella 2-ni öösi.

A. L.

I noorsoo kongress

peeti 7. ja 8. apr. Tallinnas ära. Osavõtmas oli poolesaja hääleõiguslise saadiku ümber, eestkätt Ü. E. N. Ü., noorte üh. „Tungla“ ja mitmet liik kristlaste poolt.

Esimene kongressi päev kulus pea terveni vahekorra lahendamiseks pahema tiivaga. Kongressist olid osa võtma kutsut kõik rahukogudes iseseisvalt registreerit väljaspool parteisid seisvad noorsooühingud. Sellest olid mitmesugused ametiühisuste noorte osak. j. t. s aru saanud, nagu oleks ka neil kongressil hääleõigus ning olid

umbes 30 esitajat välja saatnud. Nähes, et neile hääleõigust ei anta, asusid nad meisterlikult organiseerit töötakistusele, mis kestis pea terve päeva. Alles õhtu eel suudeti mandaatkomisjonini aruanne kinnitada, mille järel töötakistajail ka sõnaõigus, mis neil senni oli, ära võeti ja neid päältkoolajate kohtadel istet võtta paluti. Kui seda ei teht, siis läksid hääleõiguslised saadikud kõrvalruumi (kuhu sisse, lasti ainult kaartitega), et sääl endi koosolekut jätkata, kuna teised ägedalt protesteerides Internatsionaali laulsid ja laiali läksid.

Järgmisel päeval võis töö rahulikult jätkuda. Asuti referaatide kuulamisele. Esimesena refereeris h-ra L e e m e t s, teenile: „Noorsooliikumise siht ja ülesanded“. Referent asus noorsooliikumise suhtes peaaegu samale seisukohale, nagu koolinoorsoo keskliit ja „Uudismaa’gi“. Oma väiteid illustreeris ta rohkete tsitaatidega „Uudismaast“.

Teisena kõneles h-ra A. I. T a m m moraalist ja karskusest, korrates oma, juba mitmel puhul avaldat mõtteid.

Kolmandana refereeris A. J u h a n s o n noorsooliikumisest välismaal, andes umbes 1½ tunni kestel ülevaate Balti riikide ja Saksa noorsooliikumisest, välja minnes noorsoo autonoomsuse põhimõttest, mida ta sissejuhatuses pikemalt põhjendas.

J. J ä r v kõneleb koolinoorsoo ja väljaspool kooli tegutseva noorsoo vahekorras. Rõhutab kontakti vajadust.

Kuna referaatide järele läbirääkimised kokku surut, peetakse neid pikemalt noorsoo koondamisküsimuse üle, mille algatab E. D. R i i s m a n n. Et käesolev kongress võrdlemisi vähearvuline, lükatakse küsimuse lõpulik lahendamine järgmise kongressini edasi. Järgmise kongressi kokkukutsujaks valitakse toimikond.

Teised referaadid, nagu Roosi, Antsoni ja Käbini omad jäid aja puudusel ära.

Sisulistest resolutsioonidest võeti vastu järgmised:

Noorsooliikumise siht ja ülesanded

1) Üleriikline väljaspool poliitilisi parteisid seisva noorsoo kongress leiab:

2) Noorsooliikumise siht on kasvatus-kultuuriline.

Noorsooliikumine on rahvusline liikumine; tema ülesanne on Eesti omapärase kultuuri loomine.

3) Noorsooliikumine on väljaspool poliitilisi parteisid

4) Noorsoo üheks tähtsamaks ülesandeks on rahvahariduse töö.

Karskus ja moraal.

1. Üleriikline väljaspool kooli tegutseva noorsoo kongress konstateerib, et karskusküsimus on oleviku tähtsam küsimus, eriti noorsoo suhtes.

Selle küsimuse lahendamiseks on tarvis, et kõik noorsoo organisatsioonid:

a) asuksid täiskarskuse alusele;

b) looksid endi juure teadlikkudest ja aktiivsetest karsklastest koosseisvad karskusosakonnad, kes koonduksid noorsoo karskusliidu ümber.

c) peale selle mõjuksid ka kaudsete abinõudega oma üksikliigete ja ümbritseva seltskonna päale isiklise täiskarskuse sihisi.

Noorsugu ja koolinoorsugu.

1) Koolinoorsoo ja väljaspool kooli seisva erapooletu koolinoorsoo sihid ja põhimõtted on üldjoontes ühised.

2) Kui koolinoorsoo ja väljaspool seisva erapooletu noorsoo liikumise tüübi orgaaniline ühtesulamine läbiviimatu, on soovivat vähemalt kontakti loomine, mille tagajärjel noorsooliikumine tugevneks.

Kongressi ametlikule osale järgnes oleng.

Võrreldes päev varem ärapeet koolinoorsoo kongressiga, jättis I noorsoo kongress nii osavõtjate arvu, tehnilise korralduse ja sisemise pinevuse poolest märksa nõrgema mulje.

—n.

Eesti skoutide II kongress

peeti Tallinnas 25. ja 26. märtsil, millest osa võttis 103 hääleõiguslist edustajat, päale nende sõnaõiguslised edustajad guide’ed ja noorsepe poolt. Kongressi avas päävanem dir. N. Kann, millele tervitused järgnesid riigikogu esimehe K. Pätsi, valitsuse edust. sisem. Einbundi, haridusmin. abi Sauer’i j. t poolt.

Kongressi päevakorras oli kaunis rohkesti küsimusi, muuseas 9 referaati, enam-vähem skoutluse praktilisilt alult. Referaadid järgnesid teineteisele kiiresti, sest läbirääkimised nendele polnud kuigi elavad — kuulati küll tähelepanelikult ära, ent et saadikute laiemate hulkade ajudes midagi pakitsend oleks, seda polnud märgata. See andis kongressile teatava vaimunüriduse ilme. Eriti teades, et see noorte kongress on valdas tumedus: mispärast nii vähe nooruse sädelevaid mõttevilksatusi, koguni — mispärast nii vähe vaimustust?!

Kas nii tummalt tulevad noored kokku omile kongressile, mis ometi peaks olema uute ürituste, idealise värskuse hallikaks! Elavaimad vaidlused ja sõnavahetused tekkisid vaid vormi küsimuse ümber, mis masendava mulje jättis, kui vormilise, välise külje eelistamisest.

Kogu kongressi kandvana jõuna esines Akadeemiline Skoude Selts, kelle poolt ka suurem osa referaate pakuti.

Päevakorras tundus puudus eriti ühest referaadist, mis oleks seletand, kongressi saadikuile nende liikumise sihtjooni Eestis, sest nii kuidas ta on Inglismaal ja mujal, seda enam-vähem tea-

takse, ehk küll ka uduselt, ent millist rada meie omal kodumaal käima peame, selle pääle ei oleks vist küll keegi kongressi saadik selgelt vastata suutnud. See on probleem, mis põhjalikku selgitust nõuab, ja selle koht oleks kongressil olnud, muidu liigutakse käsikobades.

Teine sama tähtsusega küsimus „Koolinoorsoo liikumine ja skoutlus“ oli küll päevakorda asetet, kuid referendi puudusel jäi ära, mida küll huviga oleks kuulnud, sest kummagi liikumise vahekorid on praegu alles ebamäärane ning lahendus võiks asjale eneselle ainult kasuks olla.

Kongressil esitet aruannete statistiline osa laseb pilku heita praegusele skoutide arvule Eestis. Nimelt on Eestis praegu skoute 1421, kellest 200 hundipoega. Malevaid üle riigi on 8, rühmi 48. Suurim maleva on Tartus, kus skoude ja hundipoega arv kokku 600 ulatab Guide'e on 250 ümber, üksikud malevad Tallinnas, Tartus, Valgas ja Võrus, millest jälle rohkearvulisem Tartu maleva.

Selgus, et kõige rohkem on 14 a. vanuseid skoute, IV-dast keskkooli klassist, kuna üle 18 a. vanuste arv vaevalt üle poolesaja ulatas. Seega näitavad arvud, milliseile aastaile skoutlus huvi võib pakkuda.

Kongressi lõpul võeti vastu rida resolutsioone. Lõpeteti isamaa lauluga, millele omavaheline koosviibimine järgnes, kus igale edustajale skoutluse isa Baden-Powell'i pilt anneteti.

—kalli—

Spordiringide kongress.

Tallinnas 25. ja 26. märtsil s. a.

Abituna tundub koosolek juba alguses. Kogund esitajaid ainult 12 keskkoolist (neist 6 Tallinnast) ja neilgi huvi nähtavasti vähene, sest vaevalt muidu oleks saand avaja teatada juhatusel valimise tagajärjest järgmist: „...juhataja teiseks abiks valiti Jürisson 1 hääle pooltoolekul...“

Sekretäride valimine ähvardab ülepääsmata raskuseks kujuneda, ent viimati lahendub küsimus siiski ja „kongress“ võib tööle asuda. Kuid jälle häda: 4 referendist viibis ainult üks kohal, ning seegi vabandab kõnelema asudes referaadi katkelikkust, mis tingit sellest, et teda refereerima palut alles kongressi avamise eel.

Asutakse siiski referaatide juure. Refereerib Antson. Ta konstateerib, et „...teine ja palju laialisem tegevusväli on sportlasil vigade parandusel, milliseid dieti — olgugi tihti liialdetult — on alla kriipsutatand „koolinoorsoolütlasted“. Sportlased olla „sageli toored“ rõhutas ta. Tihti kuuluda nende hulgas „turult ja tänavailt korjat lauseid“. Mis aga referendi silmis neidki lauseid pehmendab ja osalt õigustab, on asjaolu, et „neid õeldakse temperamendiga, energiaga, mis meil tavaliselt puudub“. Edasi leiab referent,

et sport abinõuna on alandav, „sport peab olema kaugeks, kõrgeks sihiks“, hüüab ta vaimukan-gelasile, kes surnud, järele jättes suremata tööd, säeb ta kõrvale vigaseks võistelnu, sest viimasegi saavutus (rekordid) olla samavääriselt vaimustav ja tööd rajav (!). Ja see oligi kõik. Järgmised kolm referaati jäid referentide puudumise tõttu — nii sel kui ka järgmisel päeval — ära

Koosolekul viibiv E. K. Keskliidu esitaja soovitab seepääle asutada noorsoo iseseisvat spordiliitu, arvates julgevat tõendada, et E. K. Keskliidu juures osakonnal, mis sporti sihina näeb, võimalik tegutseda ei ole, sest seks on koolinoorsoolütlaste seisukoht liig kindel: „sport abinõuna“! seepääle otsustetaksegi asutada iseseisv koolinoorsoo spordiliit. Järgmine päev kulub põhikirja vastuvõtmiseks. Ja seega oligi „kongress“ läbi.

Mis sel kongressil puudus, on vaim (ma vaikin tehnilisist oskusist, nagu koosoleku juhatamine jne.).

A. L.

Balti Noorsoo Liidu valitsuse III istung

peeti Tallinnas 8. apr. s. a. ära. Koosolekust võtsid osa: A. Laivinš (Läti n. l.), J. Pone (Läti n. rahv. l.), St. Burlevičius (Leedu n. l.), N. Käbin (E. K. K.), J. Jaik (Ü. E. N. Ü.) ja A. Juhanson (B. N. L. Sekretariaat). Külalisenä viibis koosolekul Läti esitaja Eestis h-ra J. Seskis. Soome edustajad puudusid korratu laevasõidu tõttu.

Juhatas A. Juhanson, protokolleeris J. Jaik.

Võeti vastu Sekretariaadi poolt väljatöötet põhikirja, mis sennisest ajut. põhikirjast mõnes punktis erineb.

Ühiseid kevadpidustusi otsusteti korraldada iga 4 a. tagant kord, iga kord ise riigis. Esimesed pidustused määrati Riiga 1925. a. kevadeks. Sekretariaadi asukohaks määrati see maa, kus peetakse ligemad pidustused, antud juhusel kuni 1925 aastani Riia. Koosseis kinnitetakse järgmisel koosolekul Läti edustajate ettepanekul.

Ekskursioonide hõlbustamiseks otsusteti moodustada igas maas selleks eriline büroo, kes oleks neis asjus vahetalitajaks.

III rahvusvahelisest noorsoo kongressist Pariisis 1923. a. suvel otsusteti informatsiooni otsarbel osa võtta. Saadikuks valiti A. Juhanson.

A. —n.

Noorsooliikumine ja ajakirjandus.

Kui mõniteist kuud tagasi, pääle Viljandi kongressi ajakirjanduses noorsooliikumise vastane

meeleolu võimule pääsis, siis väitsime, et siin pole tegemist mitte ainult üksikute olnud või olemata väärnähtuste paljastamisega, pole küsimuses ainult „kõlbluse hädaoht“, vaid Viljandis olnud noorsoo tillukesed rumalused kasutetakse ära noorsooliikumise, ka tema ideelise avalduse mustamiseks. Meid uskusid tookord ainult vähesed — kõigi meeli vangistasid „mahalõhut majad“, „veega üleujutef klassid“, „joounud koolipoisid ja koolitüdrukud“ ning tuhat teist imet.

Ent mida näeme pääle V kongressi? Kus olid siin viin ja okse, vesi ja roppused? Aga ajakirjandus? Kas vaikus? Lugege vaid „Postimeest“, „Võru teatajat“, „Sakalat“ jne.! „Kõlblus“ enam ei tõmma — on kulund, seepärast luuletatakse nüüd mingist istumajäämisest hümnilaulmise aegu, rahvustunde haavamisest ja jumal teab millistest kuritegudest. Lisaks kistakse mingi provintsilinna noorte ilukirjandusliste katsete „ebamoraalsus“ ning nende iseenesest täiesti süütu ühisnimetus — „Viisnurk“.

Allpool toome ülevaate kõigist pääle V kongressi ajakirjanduses noorsooliikumise kohta ilmund artikleist.

„Postimees“ nr. 91 (8 apr.) mõnitab oma nimeta juhtkirjaniku suu läbi noorsoo rahvuskultuurilisi püüdeid (nimede eestistamine, vanavara kogumine, rahvaharidustöö jne.) ning heidab V kongressile ette, miks see seisukohta ei võtnud hümnilaulmise puhul istumajäänd saadikute kohta.

Selle pääle saadeti prof. pr H. Kettuse, V. Ernitsi, V. Tubini ja P. Treiberi poolt õiendus (V. lhk. 110) mida „Post.“ aga ei avaldand.

„Postim.“ nr. 94 (11 apr.) hädaldab A. J. kongresside, eriti noorsookongresside rohkuse üle. Leiab, et viimastel mõtet pole ja nad ainult noorsoo aega raiskavad (V. „kitked-katked“ lhk. 111).

„Sakala“ oli vihale ajand „tervitudegramm“, mille ta kongressist osavõtjailt sai ning oma 40-das numbris (9 apr.) veeretab keegi lk (nagu hiljem selgus herra peatoimetaja ise) pika müstilise loo müstilistest asjadest, mida „Sakala“ toimetaja nähtavasti ainult unes näinud (teised keegi neist midagi ei tea) ning appelleerib lõpuks haridusministeeriumi poole, et „koolipoiste“ janditamisel ometi kord lõpp tehtaks.

Noorsooliikumise juhtivamad tegelased harutasid omavahel, kas selle pääle mitte õiendusega reageerida, kuid leiti, et see „Sakala“le üleliigne au, oleks.

„Oma Maa“ nr. 42 (13. apr.) vastab „Sakalale“ „Üks noortest“, nähtavasti viljandlane, asjaliku vastuseletusega, mille pääle lk „Sakalas“ nr. 46 (23. apr.) otse sõimuvolina lahti laseb, mis niisuguses stiilis kirjutet, et üldse tähelepanu ei vääri. Huvitav vaid see, et süüdistamisel appi võetakse „Postim.“ valeteadetel põhjenev juhtkiri.

„Võru Teatajas“ nr. 38 (17. apr.) korrutab J. S. „Postimehe“ juhtkirja rahvustunde nõrku-

sest noorsoos, pipardab seda vaid „võirupärase-mate“ väljendusvormidega. Oletatakse koguni, et isegi Antson ja Kaaver hümnilaulmise aegu istuma olla jäänd.

Viimase oletuse kohta toob sama lehe nr. 42 (21. apr.) A. Juhanson õienduse, mille järelmärkuses toimetuse ütleb, et ta oma informatsiooni „Post.“ saand („Postimees“ rõõmustagu, ta vaele kannab vilja!).

„Võru Teat.“ nr. 44 (26. apr.) võtab J. S. noorsoo rahvustunde uuesti kõne alla ning hõõrub võidurõõmus käsa, et A. Antson „Viisnurga“ toimetusest kõrvaldet, mis olla noorsoos tervene-mise tunnuseks.

Nii viimaselle kui ka eelmisele vastab „Võrumaas“ nr. 31 (28. apr.) „Üks neist paljuist, kellele h-ra J. S kirjutused kannatuse katkestanud“ kaunis terava vastukirjutusega, selles paljastades ka herra J. S. enese „patriootilist“ palet.

„Võru Teat.“ nr. 46 (1. mail) tembeldab selle muidugi paljalt „lora'ks“ ja sellega on öeld kõik.

Huvitava kirjutuse noorsoost ja rahvusaatest avaldab „Agu“ nr. 15 (14. apr.), näidates, et rahvusaadet ei kasvateta hurjutamiste ega sõimuga, vaid eeskujuga. Senni on rahvusaade olnud klassihuvide teenistuses.

Kõike kokkuvõttes võime teha järgmised järeldused:

1. Noorsooliikumise käsitamises jaguneb ajakirjandus kahte ossa — ühed süüdistavad, teised vaatlevad objektiivselt ja püüavad kaitsta, kus tarvis.

2. Osa ajakirjanduse vaenulikkus noorsooliikumisele ei olene viimase väärnähtusist, vaid on printsiipaalne, olgugi et seda avalikult ei tunnista ja selle maskeerimiseks välja mõeldakse väärteateid.

3. See printsiipaalne vaen on tingit osalt sellest, et noorsooliikumisest aru ei saada (oma kivinend eelarvamsitega), osalt aga sellest, et noorsugu ei allu partei-poliitiliste ringkondade „hooldamisele“.

4. Eesti ajakirjanduse vaimline tasapind on langend väga madalalle. Ei kohkuta tagasi ei sihiliku vaele ega labase väljenduse eest juriidiliselt kaitseta noorsoo arvel.

Mis puutub eriti „Sakalasse“, siis ei võigi temalt paremat loota, senni kui ta toimetuse eesotsas seisavad jõud, kes vaid oma ebaintelligentsusega tähelepanu teenivad ega kümnet minutitki võõra isikuga kõnelda ei saa, ilma jämedaimaid sõnu tarvitamata (autori isiklikud kogemused!).

Ühe asjata süüdistuse puhul.¹⁾

Eesti Koolinoorsoo Keskliidu V kongressi puhul on „Postimehe“ 91. numbris juhtkiri „Rahvus-

1) Käesolev kirjutus saadeti „Postimehe“ toimetusele avaldamiseks, mida viimane aga mitte

aade ja Eesti noorsugu“, mis niivõrd vale pildi mainitud kongressist annab, et peame oma kohuseks selle kohta paar märkust teha.

Kirjutuses hädaldatakse, „et meie noorte sekka Eesti rahvusaatele vaenulik, Eesti riiklikule iseseisvusele näkkulõõv anarhistlik hingejoon kipub ja just noorte seas omale laastamiseks sõõdamad otsib!“ Ja siis teeb kirjutaja iseteadliku käeliigutuse ja küsib: „Kas meie teadlikumad noored seda urgitsemisetööd veel ei märka?“

Niisugune küsimus Eesti Koolinoorsoo Keskliidu V. kongressi puhul on täiesti asjata. Terve kongress oli meie arusaamise järele kõige selgemaks tõenduseks sellest, et koolinoorsoo rõhuv enamus sellest täiesti aru saab. Seda tõendab ka tõsiasi, et kommunistlike värvinguga resolutsioonide poolt hääletas 117 saadikust ainult 8—12, kuna saadikute suur enamus need kõik tõrjuvalt tagasi lükkas.

Niisama veider paistab meile süüdistus, et noorsugu oma kongressil hukkamõistva resolutsiooniga ei esinenud „nende kohta, kes isamaa hümnit laulmise ajal kongressil istuma jäid ja seega avalikult oma meelsust Eesti rahvusaate-vaenulikus sihis avaldasid“. Isamaa hümnit lauldi ju viimasena siis kui kongressi lõpetamiskõne juba peetud. Hakata veel pääle seda „istujate kohta“ resolutsioon vastu võtma oleks vist igal kongressil võimata. Ja päälegi on siin tõsiasi see, et üks osa E. K. N. Liidu kongressil opositsioonis olnud pahempoolsetest lahkus saalist juba enne kongressi lõpetamist, teised siis kui tehti ettepanek laulda isamaa hümnit. Saali jäi nendest üks ainult üks, kes isamaa laulu esimese salmi ajal istuma jäi, kuid kui temale märkust tegeha mindi, lahkus ka tema saalist. Igatahes kongressi korraldajad ja ka vanemad osavõtjad neid rohkem ei ole näinud, millepärast noortele tehtud kibe süüdistus oleks tõesti nõudnud revideerimist, enne kui see ajalehte lasti.

Kirjutusest paistab välja, nagu oleks nimede eestistamine, rahvuskultuuriliste varanduste korjamine, kodu-uurimine, rahvuslike teaduste uurimisele andumine jne. üsna väike ja kõrvaline asi. Kuid sellest hoolimata jätab kirjutaja ütlemata, milles siis õieti seisavad need kõige tähtsamad „hingeolulised nähtused“ milles positiivne rahvustunne peab avalduma.

Meie vanemad E. K. Keskliidu V. kongressist osavõtjad tahaksime selle kongressi puhul rõõmuga konstateerida, et see üks ülesehitavamaist kongressidest viimaste aastate jooksul on olnud, ja et see kongress küllalt selgesti tunnistab, et Eesti koolinoorsugu astub tervenemise ja kaineemise poole. Noored näevad juba ise puuduseid

ei teinud ega ka mitteavaldamise põhjusi ei teatanud. Anname talle „Uudismaas“ meeleldi ruumi, kui ühele tõendusele, kui vähe meie ajakirjandus noorsoost ja ta vaimlistest huvest hoolib.

Toim.

eneses ja nad on tõsiselt nende kõrvaldamisele asunud. Kuid ühtlasi: nad on suutnud allakriiputada just isamaalsuse positiivset külge ning praktilist isamaalsust, mis ainult ilusate sõnade tegemisega ei lepi, vaid tahab töös ja tegudes avalduda.

Seda rohkem äratab kibedust ajalehe veerudel asjata süüdistused ja arusaamatus momentid, mis ümberpöörtult peaks — raskustest ja võib olla ka väärnähtustest hoolimata — rõõmsaid lootusi äratama.

Tartus 11. IV. 23.

Hilja Kettunen.
Villem Ernits.
Villem Tubin.
Peeter Treiberg.

Kitked-katked.

Ühel papal jälle seedimine rikkis!

Pärast koolin. keskl. V kongressi sai „Postimehes“ A. J. maha ajaloolise juhtkirjaga, kus ta kõige tõsisema näoga seletab, kuidas noorsugu eriti oma kongressidega tema seedimisele halvasti mõjuvat. Meie südamed peaksid olema kalgimad kui kivi, kui nad mitte haledusest pehmeks ei läheks, kuuldes kuidas keegi sarnase hirmsa kroonilise tõve käes vaevleb, kogu oma elu aja. Armsad lapsed, kes te „Uudismaad“ loete, pange oma õhtupalves käed kokku ja paluge nii: kulla kallis Taevataadi kõhuminister kes sa hoolitsed surelikkude seedimise eest! Sulle on armsad kõik need kes ainult söövad ja seedivad ja elavad omas vaikes rahu! Eks sa ole tähele pannud oma sulast A. J., kes on püüdnud eluaeg sind truusti teenida ja kallist eesti rahvast kasvatada samas sihis Aga eks sa ole ka tähele pannud, kuidas saatus ja kurjad noored inimesed ikka on tahtnud tühjaks teha tema tööd ja vaevarikaks tema elu sinus. Meie oleme lugend muistsetes kirjades, kuidas temale häda tegi ja südamevalu valmistas üks hirmus roheliste noortemeeste selts, nimega Noor-Eesti, kes oli nii hirmus ablas sööma ja mitte ei seedind ainult, nagu kord ja kohus. Eks siis manitsend truulane A. J. neid väga isalikult, kuid eks nemad olnud nii häbematud vastama, et A. J. ise liig palju ainult seedib. Nii käib sinu vagade käsi siin maa pääl, oh Sina Suur Kõhuminister! Aeg läheb edasi aga inimesed ei parane! Juba noorelt asub nende pähe hirmus patt, Mõtlemine, ja nemad pole enam teps mitte rahul sinuga ja sinu teenistusega, see on äraseletet, palja seedimisega. Eks ole tõi selle ilma kord ja kohus on ometi, et meie oleksime lapsed kunni kahekümne esimese eluaastani ja siis saaksime kohe taatideks, nii nagu tema, meie õpetaja A. J. vist sai omal ajal, kõigele ilmale eeskujuks ja Eesti vaimlisele Tagurlusele tusedaks keskkujuks! Kallis kõhuminister, tee kõik mis võimalik, et seesinane kord paraneks kohe, et Eesti lapsed jalamaid saaksid

taatideks ja nende seedimine ei kannataks Noorus-nimelise haiguse käes ealgi! Kõige päält tee aga, et sinu armsa sulase A. J. elamisorgaan paraneks sest hirmsast haigusest, mida pahad poisid ikka ja edaspidigi lubavad esile kutsuda. Armas-kõhuminister, saada kohe üks tsirkuläär ja ka ühed tropid kohale, aga salaja, sest taevataat ise ei tohi sest teada saada, temal räägitakse ka olevat teatav nõrkus Mõtlemise vastu ja ta armastavat noori. Kallis Kõhuminister, tee nii.

Siis lapsed, jääge magama ja nähke ilusat und! Pipi.

Üks väga „eeskujulik“ otsus.

Käesoleva aasta algul ärarepet Räpina kihelkonna kongress on, kui referaadid põrsa- ja kanakasvatusest, viinaajamisest ja tuletikkudega kauplemisest ära kuulat ja referent noorsooliikumise üle maha trambit, muuseas järgmise „eeskujuliku“ otsuse vastu võtnud:

„Kihelkonna kongress, ära kuulates noorsoo esitaja ettekannet, tunnistab noorsoo liikumise tarvilikuks ja kohustab vanemat põlve noorsoo liikumist toetama, nii moralselt, kui ka aineliselt. Aga noored peavad vanade vastu leplikumad olema.“

Vaene noorsugu! kui sa „leplikult“ „liigud“, siis toetetakse sind „moraalselt“ ja koguni aineliseltki. Aga muidu? . . . fa.

Noorsooliikumine välismail.

Hollandist.

Hollandi noorsooliikumise noorema astme moodustab skoutlus (padvinderij). Alguses kandis skoutlus Hollandis puhtmilitaristlik laadi ja näib seda väliselt praegugi veel kandvat, olgu, et skoutide eneste keskel suur liikumine militarismi vastu esile kerkind. Vanemaks saades petutakse skoutlusest varsi ja suurem osa astub nn. praktilis-idealistsesse liitu, mis moodustab noorsooliikumise teise astme ja vastab oma iseloomu poolest enam-vähem vaba-saksa liikumisele. Praktilis-idealistsesse liitu võivad kuuluda mõlemast soost noored igast vanadusest. Iga liikmeks astuja peab järgmiselle põhitunnustusele alla kirjutama: „Selle asemel, et end mõttetult logelejaist kaasa kiskuda ja harjumuse läbi halvata lasta, tahame meie iseendale truuks jääda, kus meie ka poleks ja mitte kunagi väsida järgmiste ideaalide järele elada:

Meie tahame teenida inimsust selle asemel, et enese au ja eesõigust taga ajada. Meie tahame

endi madalaid instinkte taltsutada, selle asemel, et neile vaba voli anda. Meie tahame asjade sisemist väärtust nende välisest hiilgusest eraldada. Kõigi samamõttelisteга tahame meie ühiselt tegutseda ja nendest ideaalidest vaimustetuna paremat ühiskonda luua, kusjuures meie end mingisugustest välistest lahkuminekutest eksitada ei lase“. Liikmed jagunevad endi huvide järele rühmadeks, nagu kunsti, muusika, sotsiaalse teööde j. m. s. rühmad. Iga aasta tulevad kõik liikmed nädalaks ehk paariks kokku, et endise töö pääle pilku tagasi heita ja uute kavatsuste üle läbi rääkida. Ilmub oma ajakiri — „Regeneration“.

Praktilis-idealistselise liidu kõrval teenib tähelepanu veel noor-karsklaste liit (Jong geheel onthoudersbond). Kuigi sääl enam-vähem karskusemeelsed noored, pole neile karskusküsimus ometi mitte a ja o, vaid nendelgi on esiplaanil võitlus uue ilma eest. Ka nemad tulevad kord aastal ühiselle nõupidamisele kokku.

Mõlemad liikumised on üksteisele väga sarnased ja kuna neil liikmeidki hulka ühiseid, on on arvata, et nad pea ühinevad. Kõigis Hollandi noorsooliikumise harudes on palju vegetariaanlasi. Huvitav on ka see, et naiselement Hollandi noorsoos märksa tugevam on, kui näit. Saksamaal. Poiste ja tüdrukute vaherkord on loomulik, vaba ja terve. Suurem osa koolisid on segakoolid, mistõttu ka organisatsioonides mõlemad sugupooled koos töötavad. Ühised rännakud jala ja jalgrattail on igapäevsed asjad. Isegi selles ei nähta midagi imelikku, kui tüdruk tuttavale poisile ta teenistuskohale vastu läheb ja kokku saades teda avalikult uulitsal suudleb. C. C.

Piirimaade nädal.

Et tutvuneda väikeriikide ja üldse Saksamaad ümbritsevate maade olukorraga, korraldab Vabaksaksa liit oma suvilaagris Klappholtal'is (Sylti Saarel, Hamburgi ligidal) 17—20 juun. s. a. n. n. „piirimaade nädala“, kus ette kantakse ülevaated Poola, Eesti, Läti, Leedu, Daani, Belgia, Prantsusmaa, Schweitsi, Tšechoslovakia ja Austria rahvusriiklisest olukorrast.

Meissnernädal kavatsusel.

1913 a. peeti Kõrge Meissneri mäel I vabaksaksa juhtidepäeva (Führertagung), mis üle kogu Saksamaa kunni tänaseni tuntavaid laineid löönud. Nüüd on kavatsusel korraldada 28 aug. 3 septembrini samas kohas teine sarnane üldine noorsoo liikumise juhtide koosolek, kus kõne alla tuleksid tähtsamad noorsooliikumise probleemid.

Vastutav toimetaja: cand. hist. Peeter Treiberg.

Toimetus: A. Juhanson, A. Anni, Jul. Johansson, D. Karopun, E. Laid, L. Leeman, S. Perv J. Rosental.

Väljaandja: E. Koolinoorsoo Keskkliit.

Toimetuse adress: Tartu. Postkast 79. Toimetaja kõnet. iga p. kl. 12—2 Jakobi t. 8. telef. 404.